

Μηχανισμός Υποστήριξης
Επιχειρήσεων

στον Δήμο Αθηναίων

Μεθοδολογία και Περιεχόμενο Μελετών και Ερευνών του Δήμου της Αθήνας

Together to the next level

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΑΤΤΙΚΗΣ

ανάπτυξη - εργασία - αλληλεγγύη

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Κλαδικές Μελέτες

- Η Διεύθυνση Οικονομικών και Κλαδικών Μελετών της ICAP CRIF εκπόνησε μελέτες και έρευνες πεδίου σε 20 σημαντικούς κλάδους στο σύνολο της χώρας, με εστίαση το Δήμο της Αθήνας.

Κλάδοι Δραστηριότητας
Supermarkets & Πολυκαταστήματα
Ξενοδοχεία
Φαρμακεία
Εστιατόρια
Τεχνικές εταιρείες
Καταστήματα ρούχων
Real Estate
Υπηρεσίες πληροφορικής
Νομικές & Λογιστικές δραστηριότητες
Δραστηριότητες άσκησης ιατρικών και οδοντιατρικών επαγγελματιών
Δραστηριότητες παροχής ποτών (Μπαρ-Καφετέριες)
Ταξιδιωτικά πρακτορεία
Ιδιωτική εκπαίδευση
Λιανικό εμπόριο καλλυντικών
Χονδρικό εμπόριο επίπλων
Καταστήματα υποδημάτων
Θέατρα & Τέχνες
Παραγωγή κινηματογραφικών ταινιών, βίντεο και τηλεοπτικών προγραμμάτων
Χειροτεχνία-Κόσμημα
Μουσεία & Αρχαιολογικοί χώροι

Περιεχόμενα Μελετών

1. Εισαγωγή

2. Σύνοψη

3. Γενικά Χαρακτηριστικά του Κλάδου

Περιγραφή Δραστηριότητας - Κλάδου

Θεσμικό Πλαίσιο

4. Συνθήκες Ζήτησης του Κλάδου

Παράγοντες που Επηρεάζουν τη Ζήτηση

5. Η Προσφορά του Κλάδου

Δομή και Διάρθρωση του Κλάδου

Αριθμός Απασχολουμένων

Αριθμός Νομικών Μονάδων

Κύκλος Εργασιών Επιχειρήσεων του Κλάδου

Κατανομή Επιχειρήσεων ανά μέγεθος βάσει κύκλου εργασιών

Προσδιορισμός και Εξέλιξη του Μεγέθους Αγοράς σε εθνικό επίπεδο και στο Δήμο

Αθήνας

Μερίδια Αγοράς

Περιεχόμενα Μελετών

6. Χρηματοοικονομική Ανάλυση του Κλάδου

- Βασικά Οικονομικά Μεγέθη σε εθνικό επίπεδο, στο Δήμο Αθηναίων και στην ΟΧΕ
- Κύκλος Εργασιών
- Καθαρά Κέρδη
- Ποσοστό Κερδοφόρων – Ζημιογόνων
- Χρηματοοικονομικοί Δείκτες των Επιχειρήσεων του Κλάδου
 - Δείκτες Κερδοφορίας
 - Δείκτες Αποδοτικότητας
 - Δείκτες Ρευστότητας
 - Δείκτες Χρηματοοικονομικής Διάρθρωσης
 - Δείκτες Δραστηριότητας

7. Διεθνής και Ευρωπαϊκή Αγορά

8. Ανάλυση SWOT & Αναπτυξιακή Δυναμική του Κλάδου

9. Συμπεράσματα – Κύρια Ευρήματα

10. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Ομαδοποιημένοι Ισολογισμοί Επιχειρήσεων

Διεξαγωγή Ερευνών – Ερευνητικοί Στόχοι - Δείγμα

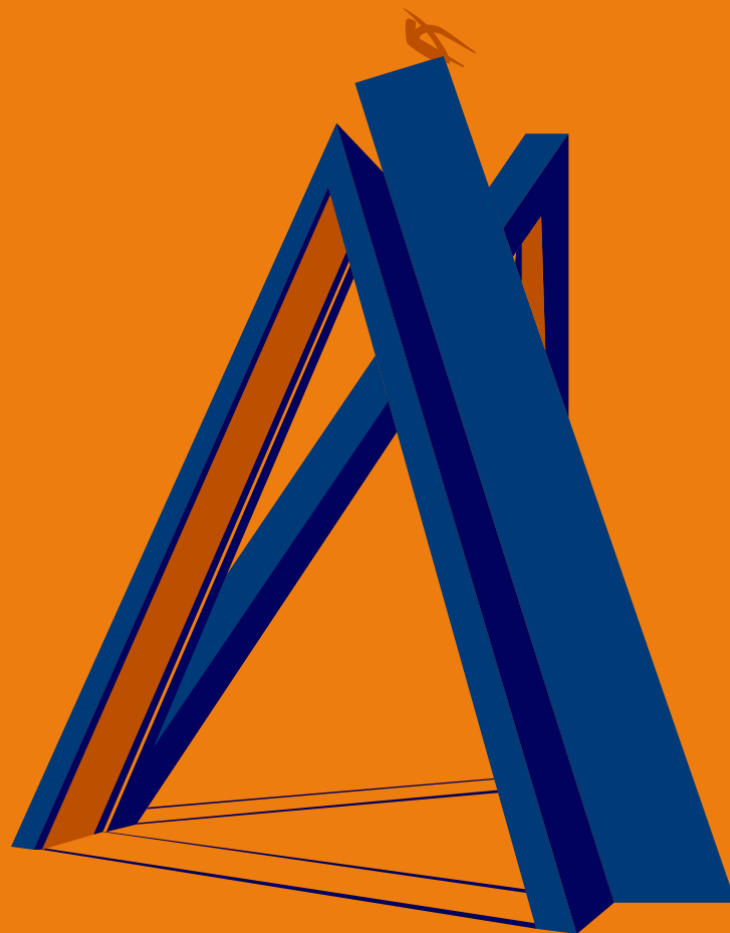
- Αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης
- Προσδιορισμός των αναγκών των επιχειρήσεων
- Δομημένο ερωτηματολόγιο **32 ερωτήσεων** κλειστού τύπου μέσω τηλεφωνικών συνεντεύξεων με τους υπευθύνους των εταιρειών
- Δείγμα: τουλάχιστον **50 επιχειρήσεις με έδρα το Δήμο Αθήνας - ΟΧΕ.**
- Επεξεργασία - Αξιολόγηση των αποτελεσμάτων της έρευνας - Συγγραφή
- Ανάλυση των αποτελεσμάτων **ανά μέγεθος επιχείρησης και ανά νομική μορφή.**

Διεξαγωγή Ερευνών – Περιεχόμενο

- **Πορεία της Επιχείρησης το 2022 και εκτιμήσεις για το 2023 όσον αφορά κύρια οικονομικά μεγέθη** (κύκλος εργασιών, κέρδη – ζημιές, δαπάνες για την απόκτηση παγίων στοιχείων, εξαγωγές, θέσεις απασχόλησης, ρευστότητα, ύψος νέων τραπεζικών δανείων).
- **Διερεύνηση των Συνθηκών Ανταγωνισμού** (αξιολόγηση της ποιότητας των παρεχόμενων προϊόντων /υπηρεσιών, του κόστους, των τιμών σε σχέση με τον ανταγωνισμό, μέτρα βελτίωσης)
- **Ενέργεια** (διερεύνηση του ποσοστού των δαπανών ενέργειας στο σύνολο των λειτουργικών εξόδων)
- **Διερεύνηση Αναγκών** (χρηματοδοτικές ανάγκες, αξιολόγηση του προσωπικού με βάση το επίπεδο εκπαίδευσης, τις δεξιότητες και την ειδίκευση, ελλείψεις στο διαθέσιμο εργατικό δυναμικό, επιχειρησιακός σχεδιασμός, μέση ηλικία των Η/Υ, χρήση λογισμικού, ERP, CRM, ιστοσελίδα, ηλεκτρονικό κατάστημα, μέσα κοινωνικής δικτύωσης, ενέργειες δικτύωσης, εμπόδια ανάπτυξης εξαγωγών).

Ξενοδοχεία

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η Συνεισφορά του Ελληνικού Τουρισμού στην Οικονομία

- Σύμφωνα με εκτιμήσεις του ΣΕΤΕ (SETE Intelligence) η άμεση συνεισφορά του ελληνικού τουρισμού (στη διαμόρφωση του ΑΕΠ της χώρας) εκτιμάται ως ποσοστό επί του ΑΕΠ στο 11,5% το 2022 (€23,9 δισ.).
- Συνυπολογίζοντας και τα πολλαπλασιαστικά οφέλη, η έμμεση συνεισφορά εκτιμάται μεταξύ 25,3% και 30,5% του ΑΕΠ το 2022, καθιστώντας τον τουρισμό βασικό πυλώνα της Ελληνικής οικονομίας.
- Η απασχόληση που δημιουργείται στους τομείς παροχής υπηρεσιών καταλύματος και εστίασης εκτιμάται στο 9,1% το 2022 (376.684 απασχολούμενοι).
- Οι εισπράξεις από τον τουρισμό συν τα έσοδα ταξιδιωτικών μεταφορών αντιπροσωπεύουν το 52% της κάλυψης του ελλείμματος του εμπορικού ισοζυγίου το 2022 (€20,1 δισ.).

Αφίξεις Αλλοδαπών Τουριστών στην Ελλάδα

- Το 2018 οι συνολικές αφίξεις αλλοδαπών τουριστών στην Ελλάδα ξεπέρασαν το «φράγμα» των 30 εκατ. μετά από έξι έτη συνεχούς αύξησης.
- Σημαντική υποχώρηση σε ποσοστό 76,5% εμφάνισε ο εισερχόμενος τουρισμός στη χώρα μας το 2020 λόγω της πανδημίας.
- Ανάκαμψη καταγράφεται από το 2021 στον αριθμό των αφίξεων για να φθάσουν το 2023 στον νέο αριθμό ρεκόρ των 32,7 εκατ.

Έτος	Αφίξεις (σε 000)	Μεταβολή
2018	30.122,8	10,8%
2019	31.348,4	4,1%
2020	7.374,5	-76,5%
2021	14.704,9	99,4%
2022	27.800,0	89,1%
2023	32.735,0	17,8%

Πηγή: ΤτΕ

Αριθμός Διανυκτερεύσεων στα Ξενοδοχειακά Καταλύματα

- Ανοδικά κινήθηκαν οι συνολικές διανυκτερεύσεις στα ξενοδοχειακά καταλύματα της χώρας από το 2013, ενώ το 2018 ξεπέρασαν το πλήθος των 100 εκατ.
- Μετά την κάμψη που εμφάνισαν οι συνολικές διανυκτερεύσεις το 2020 (μείωση 72,2%), το 2022 ξεπέρασαν και πάλι το μέγεθος των 100 εκατ. (αύξηση 51,1%).
- Οι αλλοδαποί τουρίστες εξακολουθούν να αποτελούν τη βασικότερη κατηγορία πελατών των ξενοδοχείων της χώρας, καθώς αντιπροσωπεύουν το 80% περίπου των συνολικών ετήσιων διανυκτερεύσεων.
- Για το 9μηνο του 2023 το σύνολο των διανυκτερεύσεων εμφανίζει άνοδο 10,9% σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα του 2022.

Έτος	Διανυκτερεύσεις	Μέση Ετήσια Πληρότητα
2018	109.458.724	50,6%
2019	109.206.980	48,7%
2020	30.376.164	29,6%
2021	58.344.644	42,9%
2022	101.901.023	51,1%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Αριθμός Διανυκτερεύσεων στα Ξενοδοχειακά Καταλύματα της Αθήνας

- Ειδικά σε ό,τι αφορά τον κεντρικό τομέα Αθηνών, το 2022 πραγματοποιήθηκαν συνολικά σε όλα τα ξενοδοχεία περίπου 6,3 εκατ. διανυκτερεύσεις αντιπροσωπεύοντας το 65,2% του συνόλου των διανυκτερεύσεων σε ολόκληρη την περιφέρεια Αττικής.
- Το αντίστοιχο μερίδιο του δήμου της Αθήνας διαμορφώθηκε το 2020 στο 58,5% και το 2021 στο 58,6%.
- Στο σύνολο των διανυκτερεύσεων της επικράτειας, το 2022 το μερίδιο του δήμου της Αθήνας ανήλθε στο 6,2% (από 4,9% το 2021).

	2020	2021	2022
Κεντρικός τομέας Αθηνών			
Διαν/σεις ημεδαπών	571.478	741.334	1.203.095
Διαν/σεις αλλοδαπών	1.166.052	2.144.825	5.098.300
Σύνολο διαν/σεων	1.737.530	2.886.159	6.301.395
Πληρότητα κλινών	24,3%	34,9%	55,9%

Το Ξενοδοχειακό Δυναμικό της Χώρας

- Το 2023 καταγράφηκαν σε ολόκληρη τη χώρα 10.047 μονάδες έναντι 9.757 μονάδων το 2015 (σωρευτική αύξηση 3%).
- Σχετικά με την κατανομή του ξενοδοχειακού δυναμικού κατά κατηγορία, τα περισσότερα είναι ξενοδοχεία δύο αστέρων (2*), ο αριθμός των οποίων ανήλθε (το 2023) σε 3.313 (μερίδιο 33% επί του συνόλου).

Έτος	Μονάδες
2019	9.971
2020	10.052
2021	10.098
2022	10.087
2023	10.047

Πηγή: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο

Το Ξενοδοχειακό Δυναμικό της Αθήνας

- Στον κεντρικό τομέα Αθηνών το 2023 καταγράφηκαν συνολικά 295 ξενοδοχειακές μονάδες συνολικής δυναμικότητας 34.953 κλινών (118 κλίνες ανά μονάδα κατά μέσο όρο).
- Οι περισσότερες κλίνες στα ξενοδοχεία στο δήμο της Αθήνας ήταν το 2023 κατηγορίας τεσσάρων αστέρων (4*) σε ποσοστό 33% και έπονται οι κλίνες πέντε αστέρων (5*) σε ποσοστό 30%.
- Το 2023, το 42,3% των ξενοδοχειακών μονάδων και το 51,9% των ξενοδοχειακών κλινών της περιφέρειας Αττικής ήταν καταγεγραμμένα στον κεντρικό τομέα της Αθήνας.

	2021		2022		2023	
Κατηγορία	Μονάδες	Κλίνες	Μονάδες	Κλίνες	Μονάδες	Κλίνες
5*	27	8.990	28	9.117	32	10.339
4*	73	11.474	75	11.627	76	11.493
3*	64	5.935	72	6.734	70	6.429
2*	66	3.918	62	3.648	65	3.760
1*	52	2.880	55	3.039	52	2.932
Σύνολο	282	33.197	292	34.165	295	34.953

Αριθμός Νομικών Μονάδων

- Το 2021 σε ολόκληρη τη χώρα καταγράφηκαν 8.356 επιχειρήσεις εκμετάλλευσης ξενοδοχείων και παρόμοιων καταλυμάτων έναντι 8.276 επιχειρήσεων το 2019 σημειώνοντας σωρευτική αύξηση 1% τη συγκεκριμένη περίοδο (80 νέες επιχειρήσεις).
- Αρκετά μεγαλύτερη ήταν η αντίστοιχη ποσοστιαία αύξηση των επιχειρήσεων στην περιφέρεια της Αττικής την ίδια περίοδο (8,6%), ενώ στα ίδια επίπεδα ήταν η αύξηση και για την περιφερειακή ενότητα του κεντρικού τομέα Αθηνών (8,1%).

Περιφέρεια	2019	2020	2021
Περιφερειακή Ενότητα Κεντρικού Τομέα Αθηνών	521	543	563
Περιφέρεια Αττικής	1.169	1.198	1.269
Σύνολο χώρας	8.276	8.098	8.356

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ / Μητρώο Επιχειρήσεων

Κύκλος Εργασιών Ξενοδοχειακών Επιχειρήσεων στο Σύνολο της Χώρας

- Ο κύκλος εργασιών (μέγεθος αγοράς) των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων ολόκληρης της χώρας ανήλθε στο ύψος των €6.150 εκατ. το 2019 σημειώνοντας αύξηση 4,9% σε σχέση με το 2018.
- Μείωση στο ποσοστό του 71,5% υπήρξε το 2020 ως αποτέλεσμα της πανδημίας με αποτέλεσμα να κυμανθεί στο ύψος των €1.750 εκατ.
- Ανάκαμψη σημειώθηκε το 2021 σε ποσοστό 146,3% (€4.310 εκατ.).
- Για το 2022 υπήρξε περαιτέρω άνοδος καθώς εκτιμάται ότι έφθασε πολύ κοντά στα επίπεδα του 2019 (€6.000 εκατ.).

Έτος	Κύκλος Εργασιών σε €000	Ρυθμός Μεταβολής
2018	5.860.000	+10,2%
2019	6.150.000	+4,9%
2020	1.750.000	-71,5%
2021	4.310.000	+146,3%
2022	6.000.000	+39,2%

Πηγή: ICAP CRIF ΑΕ

Κύκλος Εργασιών Ξενοδοχειακών Επιχειρήσεων στο Δήμο της Αθήνας

- Ο συνολικός τους κύκλος εργασιών των ξενοδοχείων του Δ.Α. ανήλθε στο ύψος των €720 εκατ. το 2022 από €550 εκατ. το 2021.
- Το μερίδιο αγοράς τους στο σύνολο της χώρας, εκτιμάται ότι διαμορφώθηκε στο 12% το 2022 από 12,8% το 2021, ενώ κατά μέσο όρο ανήλθε στο 12,9% την 5ετία 2018-2022.

Έτος	Κύκλος Εργασιών σε €000	Μερίδιο Δήμου Αθήνας
2018	740.000	12,6%
2019	810.000	13,2%
2020	240.000	13,7%
2021	550.000	12,8%
2022	720.000	12,0%

Πηγή: ICAP CRIF ΑΕ

- Ο κλάδος των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων στο σύνολο της επικράτειας, εκτιμάται ότι θα εξακολουθήσει να κινείται ανοδικά σημειώνοντας μέσο ετήσιο ρυθμό αύξησης του κύκλου εργασιών της τάξης του 15% για την περίοδο 2023-2024.
- Με μέσο ετήσιο ρυθμό της τάξης του 13% εκτιμάται ότι θα κινηθεί η μέση ετήσια άνοδος των πωλήσεων των ξενοδοχείων του δήμου της Αθήνας την ίδια περίοδο.

Συμπεράσματα – Τάσεις & Προοπτικές

- Η Περιφέρεια Αττικής και ειδικότερα η Αθήνα, αποτελεί έναν από τους πλέον εδραιωμένους, δημοφιλείς και εμβληματικούς τουριστικούς προορισμούς της χώρας, με σημαντική αναπτυξιακή δυναμική λόγω της εξαιρετικά καλής προσβασιμότητας και των σημαντικών πόρων και υποδομών που διαθέτει, ως το μεγαλύτερο αστικό κέντρο της χώρας.
- Τα σημαντικά έργα και οι επενδύσεις που έχουν ξεκινήσει ή αναμένεται να υλοποιηθούν στο παραλιακό μέτωπο, πρόκειται να συμβάλλουν στην ανάπλαση αυτού και στην περαιτέρω τουριστική του αξιοποίηση.
- Οι ιδιαιτερότητες της τουριστικής Αθήνας εστιάζονται σε τρία κυρίως σημεία όπως: 1) ως πρωτεύουσα διαθέτει υπερπροσφορά κλινών (όχι μόνον ξενοδοχειακές, αλλά και κλίνες σε ενοικιαζόμενα δωμάτια και διαμερίσματα σε βραχυχρόνια μίσθωση) χωρίς να λείπει και το φαινόμενο της «παραξενοδοχίας», 2) θεωρείται και είναι ένας αστικός 12μηνος προορισμός που επί της ουσίας παρουσιάζει εποχικότητα και 3) δεν μπορεί να υποστηρίξει τον συνεδριακό τουρισμό λόγω της απουσίας μεγάλου σε μέγεθος συνεδριακού κέντρου.

Συμπεράσματα – Τάσεις & Προοπτικές

- Η Αθήνα είναι αυτή τη στιγμή ο 9ος πιο δημοφιλής επενδυτικός προορισμός για ξενοδοχεία το 2023, σύμφωνα με κορυφαίο διεθνή χρηματοοικονομικό οίκο.
- Η συνεχής άνοδος του ελληνικού τουρισμού, επιτείνει τη διάθεση νέων διεθνών παικτών (μεγάλα brands και ιδιωτικά κεφάλαια) να εισέλθουν και στην αθηναϊκή ξενοδοχειακή αγορά.
- Μικρές all suite μονάδες και boutique hotels αναπτύσσονται συνεχώς περίξ και εντός του κέντρου, ενώ καθιερώνεται πλέον και η τάση του aparthotel, το οποίο συνεχώς κερδίζει έδαφος.
- Επαναλειτουργία κλειστών ξενοδοχείων και διαμόρφωση νέων, μέσω της αλλαγής χρήσης υφιστάμενων ακινήτων (κυρίως γραφείων), είναι η βασική τάση που ακολουθούν οι επενδυτές, οι οποίοι σπεύδουν να καλύψουν τη ζήτηση που έχει διαμορφωθεί για την Αθήνα ως τουριστικό προορισμό.
- Η φιλοσοφία της διαχείρισης ξενοδοχείων από κάποιον τρίτο (hotel management), αποτελεί μια νέα τάση, η οποία έχει αποκτήσει ιδιαίτερη δυναμική το τελευταίο διάστημα.

Συμπεράσματα – Τάσεις & Προοπτικές

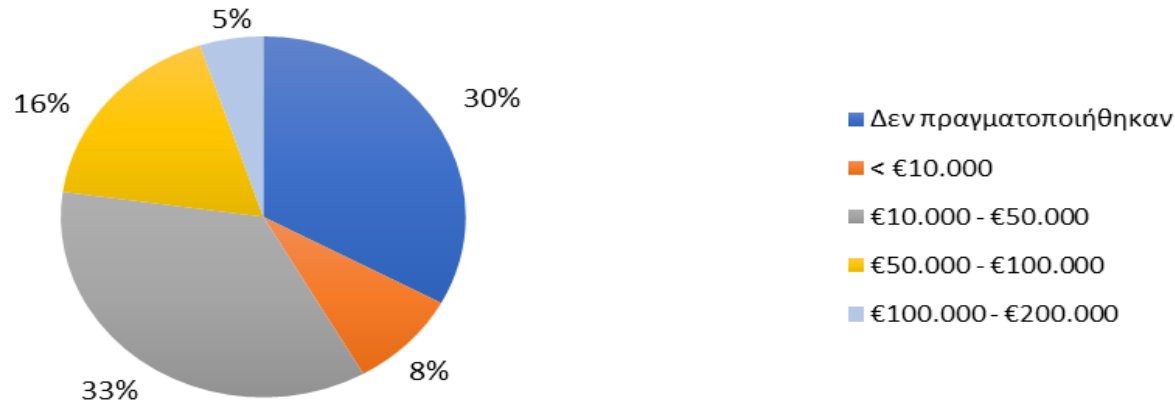
- Οι αναλύσεις των ξενοδοχειακών ομίλων και των εταιρειών ακινήτων που έχουν τοποθετηθεί στην αγορά τα τελευταία χρόνια επισημαίνουν το γεγονός ότι, η Αθήνα εξακολουθεί να έχει πολύ σημαντικές προοπτικές μελλοντικής ανάπτυξης, ως τουριστικός προορισμός 12μηνης βάσης, περιορίζοντας την πολύ υψηλή εποχικότητα.
- Ο «βιώσιμος τουρισμός» δεν είναι απλώς μια νέα μόδα στον ταξιδιωτικό κλάδο. Αποτελεί πλέον προτεραιότητα, αν όχι ηθική υποχρέωση, για τους ηγέτες του κλάδου της φιλοξενίας και τους ξενοδόχους σε όλο τον κόσμο.
- Μεγάλο τμήμα του τομέα της φιλοξενίας αρχίζει να συμμετέχει στην κινητοποίηση ανά την υφήλιο για τον μετριασμό των αρνητικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων και την αντιμετώπιση των πολυάριθμων κοινωνικών προκλήσεων του μέλλοντος.

Συμπεράσματα – Τάσεις & Προοπτικές

- Οι κύριες οικολογικές τάσεις που πρέπει πλέον να ακολουθήσουν οι ξενοδόχοι επικεντρώνονται επιγραμματικά: α) στη μείωση της σπατάλης τροφίμων, β) στην εξάλειψη των πλαστικών, γ) στην εξοικονόμηση ενέργειας, δ) στη δημιουργία ενός ξενοδοχείου χωρίς χαρτί και ε) στην ενσωμάτωση της βιωσιμότητας στην αρχιτεκτονική του ξενοδοχείου.
- Επίσης, η τεχνητή νοημοσύνη μπορεί να αποτελέσει έναν σημαντικό «σύμμαχο» για τον ελληνικό τουρισμό, εφόσον γίνουν οι απαραίτητες επενδύσεις από τους φορείς και τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον κλάδο. Επενδύσεις, κυρίως σε επίπεδο ανάπτυξης εφαρμογών, προκειμένου να προσφέρουν μία καλύτερη εμπειρία στους επισκέπτες της χώρας, αλλά και να τους βοηθούν να απολαύσουν στο έπακρο τις διακοπές τους.

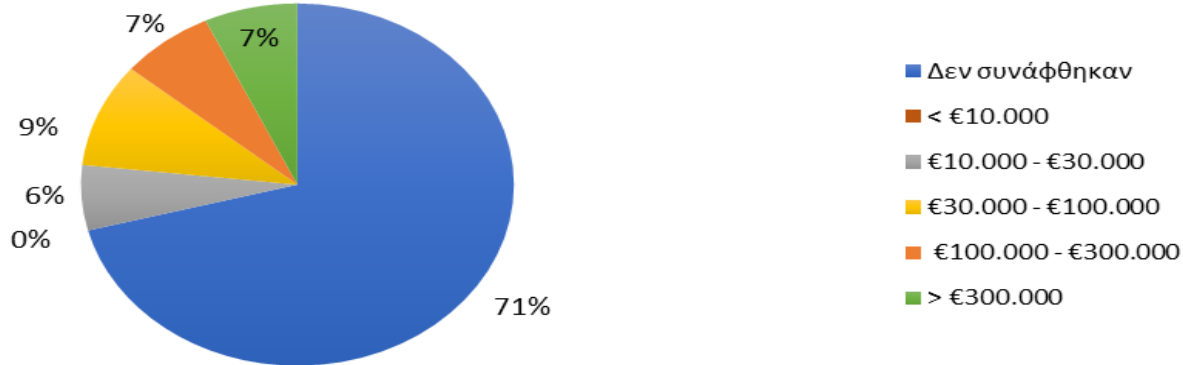
Κύρια Συμπεράσματα Έρευνας Πεδίου στον Κλάδο

- Μία στις τρεις επιχειρήσεις (33%) απάντησε ότι το 2022 πραγματοποίησε **επενδύσεις για αγορά παγίων** αξίας από €10 χιλ. έως €50 χιλ.
- Οι επενδύσεις αυτές αφορούν κατά βάση πάγιο εξοπλισμό.
- Υπήρξε όμως και ένα 30% που δήλωσε ότι δεν πραγματοποίησε καμία επένδυση.

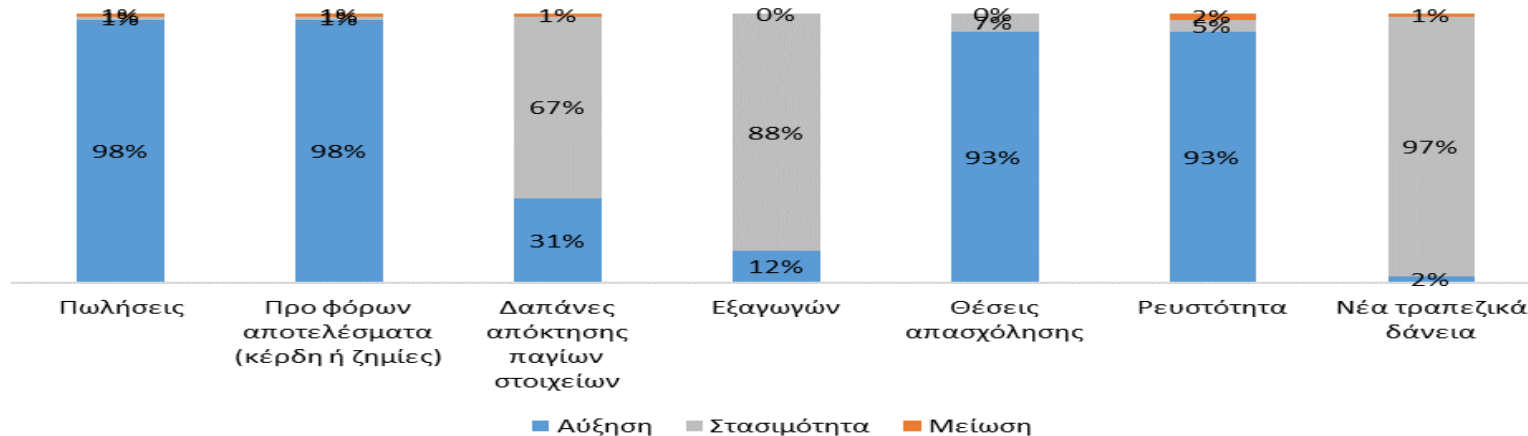
Κύρια Συμπεράσματα Έρευνας Πεδίου στον Κλάδο

- Η πλειοψηφία των επιχειρήσεων δεν σύναψε **νέα τραπεζικά δάνεια** το 2022, με το ποσοστό τους να ανέρχεται σε 71% επί του συνόλου των ερωτηθέντων.
- Οι μικρές κυρίως επιχειρήσεις θεωρούν ότι δεν είναι εφικτή η πρόσβαση στον τραπεζικό δανεισμό κυρίως λόγω της αδυναμίας παροχής των απαραίτητων εξασφαλίσεων που ζητούν οι τράπεζες.

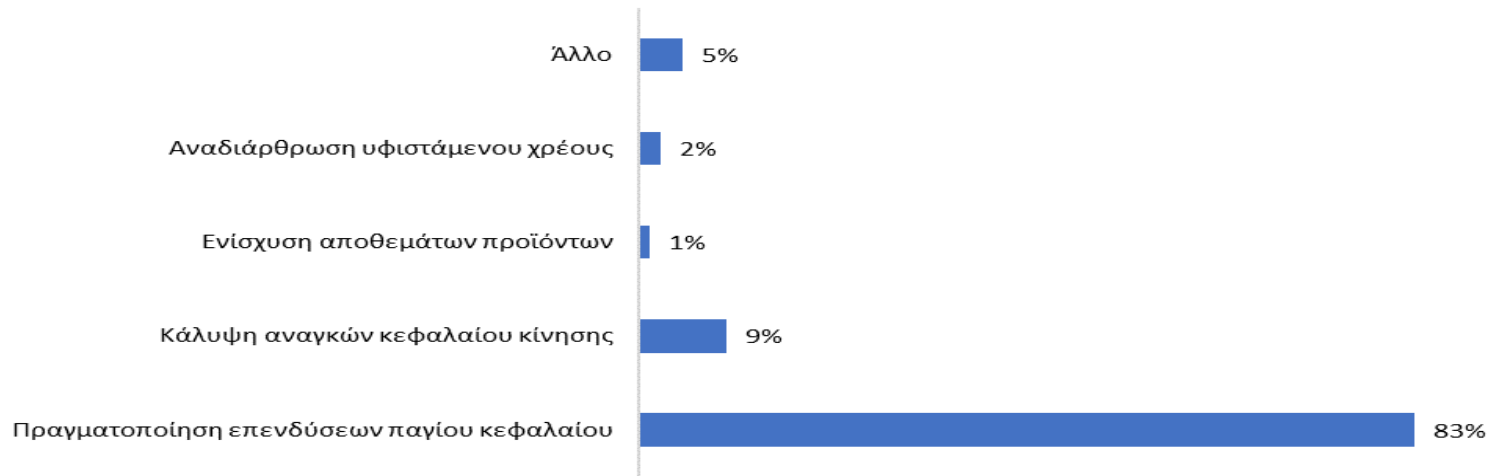
Κύρια Συμπεράσματα Έρευνας Πεδίου στον Κλάδο

- Οι επιχειρήσεις του κλάδου είναι αρκετά **αισιόδοξες** για την πορεία των βασικών τους μεγεθών το 2023 σε σχέση με το 2022.
- Στο σύνολο των επιχειρήσεων του δείγματος, το 98% προβλέπει ότι θα ενισχυθούν τόσο οι πωλήσεις όσο και τα κέρδη (προ φόρων) το τρέχον έτος, συγκριτικά με το 2022.
- Ποσοστό 93% των εταιρειών θεωρεί ότι θα αυξήσει τους απασχολούμενους και τη ρευστότητα το 2023.

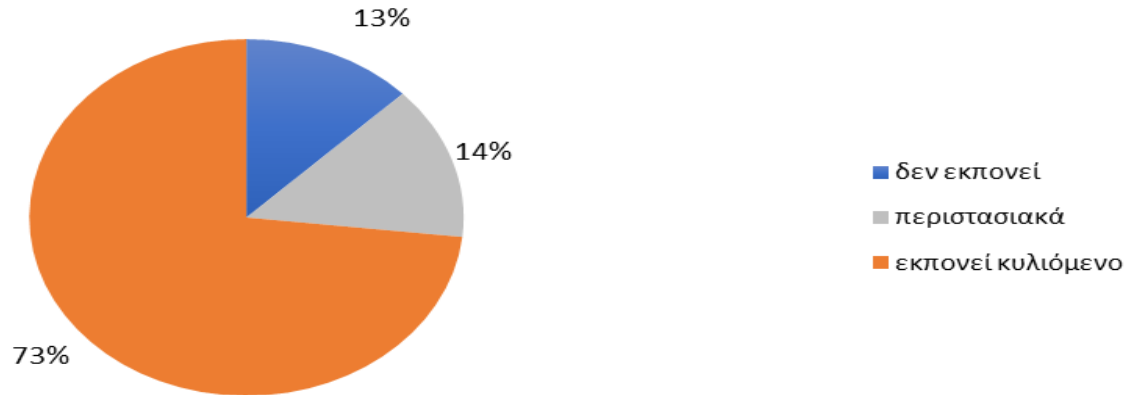
Κύρια Συμπεράσματα Έρευνας Πεδίου στον Κλάδο

- Αναφορικά με τη **διεύρυνση αναγκών**, στην πλειονότητα των επιχειρήσεων οι χρηματοδοτικές ανάγκες αφορούν στην πραγματοποίηση επενδύσεων παγίου κεφαλαίου σε ποσοστό 83% του συνόλου.
- Ακολουθεί με 9% η κάλυψη αναγκών κεφαλαίου κίνησης. Οι ανάγκες για κεφάλαιο κίνησης καλύπτονται κατά κύριο λόγο είτε με αύξηση των ιδίων κεφαλαίων είτε μέσω τραπεζικού δανεισμού.

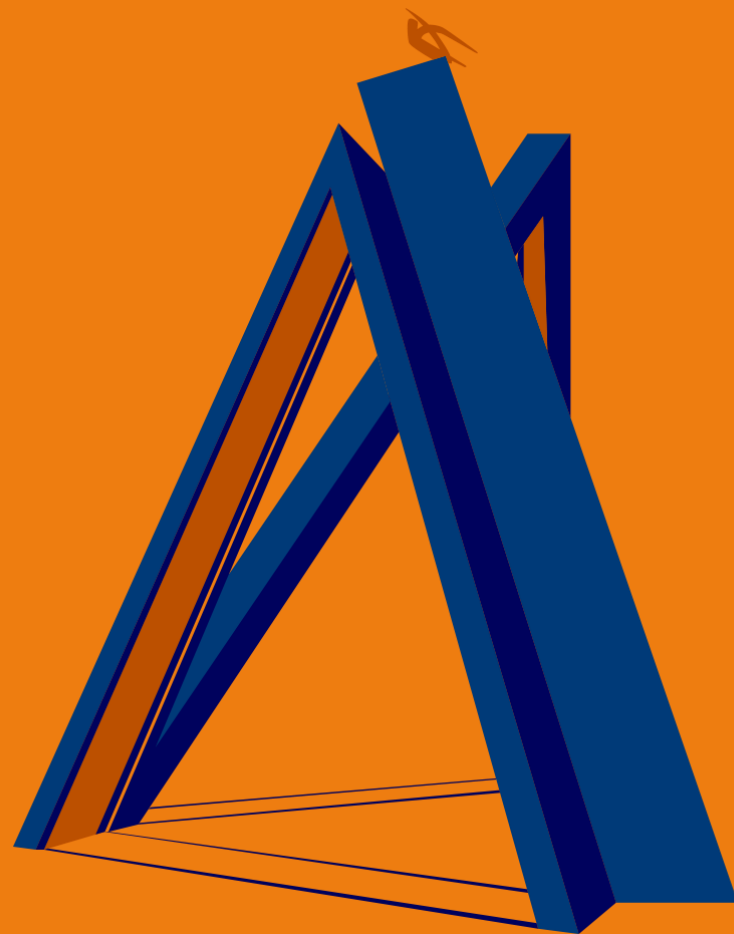

Κύρια Συμπεράσματα Έρευνας Πεδίου στον Κλάδο

- Τέλος, σημαντικό θεωρείται το γεγονός ότι η μεγάλη πλειοψηφία των εταιρειών που συμμετείχαν στην έρευνα εκπονούν **επιχειρησιακό σχέδιο** για τον έλεγχο της πορείας τους (73%) .

Ταξιδιωτικά Γραφεία

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ταξιδιωτική Κίνηση Ημεδαπών στο Εξωτερικό

- Ανοδική υπήρξε η ταξιδιωτική κίνηση των ημεδαπών στο εξωτερικό την περίοδο 2015-2019 σημειώνοντας μέσο ετήσιο ρυθμό αύξησης 5,7%, για να υποχωρήσει σημαντικά το 2020 και 2021 εξαιτίας της πανδημίας.
- Η ταξιδιωτική κίνηση προς το εξωτερικό μέσω οργανωμένων ταξιδιών παρουσίασε μέσο ετήσιο ρυθμό αύξησης 20% την περίοδο 2015-2019.
- Το 2022, το 11% των ταξιδιών των Ελλήνων στο εξωτερικό πραγματοποιήθηκε οργανωμένα μέσω τουριστικών γραφείων (άνοδος 151% στο σύνολο της κίνησης).

Έτος	Σύνολο Κίνησης	Κίνηση με Οργανωμένα Ταξίδια
2018	7.961.000	702.800
2019	7.847.700	799.600
2020	2.324.200	142.700
2021	2.026.200	178.700
2022	5.094.100	568.200

Σε αριθμό ταξιδιωτών Πηγή: ΤτΕ

Τουριστικά Έσοδα & Πληρωμές

- Ανοδικά κινήθηκαν τα τουριστικά έσοδα από το 2013 μέχρι το 2019 με μέσο ετήσιο ρυθμό αύξησης της τάξης του 7%.
- Υποχώρηση 76,5% καταγράφουν τα τουριστικά έσοδα το 2020/19 για να ανακάμψουν το 2021 (αύξηση 147,6%).
- Για το 2023 τα τουριστικά έσοδα ξεπέρασαν τα επίπεδα του έτους 2019.
- Οι τουριστικές πληρωμές κινήθηκαν επίσης ανοδικά από το 2021 και για σημειώσουν ποσοστιαία άνοδο 26,3% το 2023 σε σχέση με το 2022.

Έτος	Έσοδα	Πληρωμές
2019	18.178,8	2.743,8
2020	4.280,0	792,9
2021	10.502,7	1.112,5
2022	17.676,2	1.924,6
2023	20.593,6	2.431,6

Σε €εκατ. Πηγή: ΤτΕ

Αριθμός Νομικών Μονάδων

- Το 2021 σε ολόκληρη τη χώρα καταγράφηκαν 3.533 επιχειρήσεις εκμετάλλευσης τουριστικών γραφείων έναντι 3.542 επιχειρήσεων το 2019.
- Το 2021 στην περιφέρεια Αττικής καταγράφηκαν 1.286 επιχειρήσεις καταλαμβάνοντας μερίδιο 36,4% επί του συνόλου των επιχειρήσεων της χώρας.
- Στην περιφερειακή ενότητα του κεντρικού τομέα Αθηνών καταγράφηκαν 603 επιχειρήσεις έχοντας μερίδιο 46,9% επί των επιχειρήσεων σε όλη την περιφέρεια Αττικής.
- Στο σύνολο της χώρας, ο αριθμός των απασχολούμενων στον κλάδο ανήλθε το 2020 σε 14.397 άτομα, ενώ στην περιφέρεια Αττικής οι απασχολούμενοι ανήλθαν σε 7.227 και στον Κεντρικό Τομέα Αθηνών σε 604 άτομα.

Περιφέρεια	2019	2020	2021
Περιφερειακή Ενότητα Κεντρικού Τομέα Αθηνών	621	604	603
Περιφέρεια Αττικής	1.306	1.278	1.286
Σύνολο χώρας	3.542	3.477	3.533

Πηγή: ΕΛΣΑΤ / Μητρώο Επιχειρήσεων

Κύκλος Εργασιών Τουριστικών Γραφείων στο Σύνολο της Χώρας

- Ο κύκλος εργασιών (μέγεθος αγοράς) των τουριστικών γραφείων ολόκληρης της χώρας ανήλθε στο ύψος των €1.870 εκατ. το 2019 σημειώνοντας αύξηση 6,3% σε σχέση με το 2018.
- Μείωση στο ποσοστό του 71,7% υπήρξε το 2020 ως αποτέλεσμα της πανδημίας με αποτέλεσμα να κυμανθεί στο ύψος των €530 εκατ.
- Ανάκαμψη σημειώθηκε το 2021 σε ποσοστό 88,7% (€1.000 εκατ.), ενώ τέλος για το 2022 υπήρξε περαιτέρω άνοδος καθώς εκτιμάται ότι έφθασε στο ύψος των €1.700 εκατ. (αύξηση 70%).

Έτος	Κύκλος Εργασιών σε €000	Ρυθμός Μεταβολής
2018	1.760.000	13,5%
2019	1.870.000	6,3%
2020	530.000	-71,7%
2021	1.000.000	88,7%
2022	1.700.000	70,0%

Πηγή: ICAP CRIF ΑΕ

Κύκλος Εργασιών Τουριστικών Γραφείων στο Δήμο της Αθήνας

- Σε ό,τι αφορά τα τουριστικά γραφεία του Δ.Α., ο συνολικός τους κύκλος εργασιών ανήλθε στο ύψος των €490 εκατ. το 2022 από €280 εκατ. το 2021.
- Το μερίδιο αγοράς τους στο σύνολο της χώρας, εκτιμάται ότι διαμορφώθηκε στο 28,8% το 2022.

Έτος	Κύκλος Εργασιών σε €000	Μερίδιο Δήμου Αθήνας
2018	490.000	27,8%
2019	650.000	34,8%
2020	130.000	24,5%
2021	280.000	28,0%
2022	490.000	28,8%

Πηγή: ICAP CRIF ΑΕ

- Ο κλάδος των τουριστικών γραφείων εκτιμάται ότι θα εξακολουθήσει να κινείται ανοδικά σημειώνοντας μέσο ετήσιο ρυθμό αύξησης της τάξης του 9% για την περίοδο 2023-2025.

Συμπεράσματα – Τάσεις & Προοπτικές

- Ο κλάδος των τουριστικών γραφείων χαρακτηρίζεται από την παρουσία μεγάλου αριθμού επιχειρήσεων, οι οποίες διαφέρουν μεταξύ τους ως προς το μέγεθος και το βαθμό δραστηριοποίησής τους στις επιμέρους κατηγορίες τουρισμού.
- Ο κλάδος αποτελείται από μεγάλου μεγέθους εταιρείες (πολλές εκ των οποίων εκπροσωπούν διεθνούς εμβέλειας τουριστικούς οργανισμούς του εξωτερικού), μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις και στην πλειοψηφία του από μικρού μεγέθους τοπικού και εποχιακού χαρακτήρα επιχειρήσεις (γραφεία γενικού τουρισμού).
- Σημαντική είναι η παρουσία των τουριστικών γραφείων στο κέντρο της Αθήνας στο οποίο και κινείται μεγάλος αριθμός τουριστών σε όλη τη διάρκεια του έτους. Στα γραφεία της Αθήνας, μπορεί να λάβει κανείς από μια απλή ταξιδιωτική πληροφορία μέχρι να προγραμματίσει μια πολυήμερη εκδρομή, να οργανώσει ένα ταξίδι στο εξωτερικό, να αγοράσει ένα αεροπορικό / ακτοπλοϊκό εισιτήριο, να μισθώσει ένα αυτοκίνητο κλπ.

Συμπεράσματα – Τάσεις & Προοπτικές

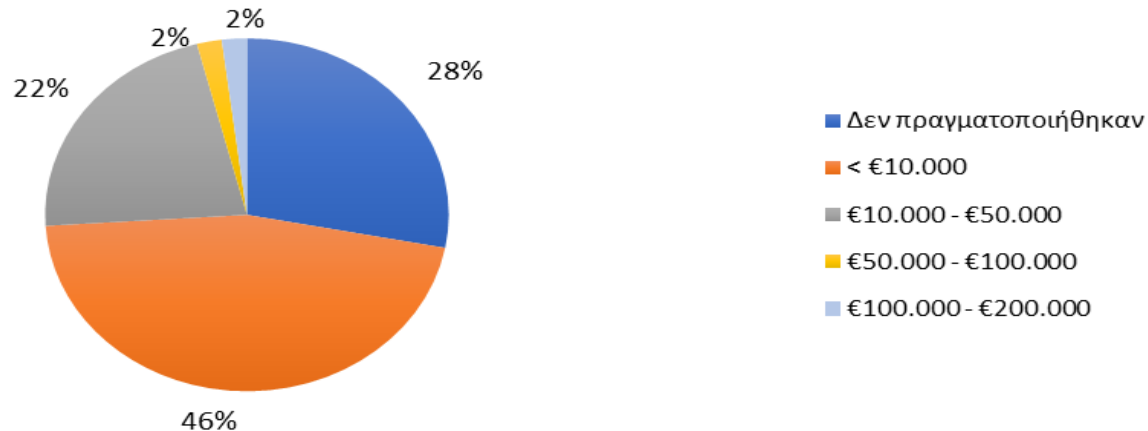
- Ο τουρισμός υπήρξε πρωτοπόρος στην αξιοποίηση των εκάστοτε νέων ψηφιακών τεχνολογιών που εμφανίστηκαν και στην ψηφιοποίηση του κλάδου δημιουργώντας έτσι αυτό που ονομάζουμε “e-tourism”.
- Οι νέες τεχνολογίες και ιδίως η εξάπλωση του διαδικτύου επέδρασαν με τρόπο καθοριστικό στον τρόπο διανομής του τουριστικού προϊόντος, μεταβάλλοντας άρδην το τοπίο της τουριστικής βιομηχανίας.
- Η χρήση νέων καναλιών διανομής και η κυκλοφορία υπηρεσιών και μέσω των ψηφιακών πλατφορμών, επηρεάζουν πλέον την ανταγωνιστικότητα όλων των διαμεσολαβητών του τουρισμού.
- Τα τελευταία χρόνια και ακόμη περισσότερο στην μετά Covid εποχή, θεαματικός είναι ο ψηφιακός μετασχηματισμός του κλάδου και η τάση για επικράτηση πλέον των on-line ταξιδιωτικών πρακτορείων τα οποία σταδιακά διεισδύουν στην αγορά, αποκτούν άμεση πρόσβαση στους καταναλωτές και αυξάνουν το μερίδιο αγοράς τους στην ηλεκτρονική διανομή τουριστικών υπηρεσιών.

Συμπεράσματα – Τάσεις & Προοπτικές

- Ο ακρογωνιαίος λίθος της επιτυχίας που παρουσιάζουν σήμερα τα ψηφιακά τουριστικά γραφεία στη σύγχρονη μορφή τους είναι η άμεση, έγκαιρη, έγκυρη και διαρκής πρόσβαση των καταναλωτών στην τουριστική πληροφόρηση.
- Η στροφή των καταναλωτών προς την κατεύθυνση αυτήν είναι σαφής και δεν προβλέπεται να μεταβληθεί σε σύντομο χρονικό διάστημα.
- Η ενσωμάτωση του ψηφιακού μετασχηματισμού στην αλυσίδα αξίας του τουριστικού τομέα έχει αλλάξει την καταναλωτική κουλτούρα κι έχει δημιουργήσει νέα επιχειρηματικά μοντέλα business-to-business (B2B) και business-to-consumer (B2C).
- Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού, βιώσιμος ή αειφόρος τουρισμός (sustainable tourism) είναι «ο τουρισμός που λαμβάνει πλήρως υπόψη του τις υφιστάμενες και μελλοντικές οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις του και ανταποκρίνεται στις ανάγκες των επισκεπτών, του κλάδου και των κοινοτήτων στους προορισμούς υποδοχής».

Κύρια Συμπεράσματα Έρευνας Πεδίου στον Κλάδο

- Η πλειοψηφία των επιχειρήσεων (46%), απάντησαν ότι πραγματοποίησαν **επενδύσεις για αγορά παγίων** εντός του 2022, αξίας έως €10 χιλ.
- Ποσοστό 28% των ερωτώμενων δήλωσε επίσης ότι δεν πραγματοποίησε σχετικές δαπάνες.

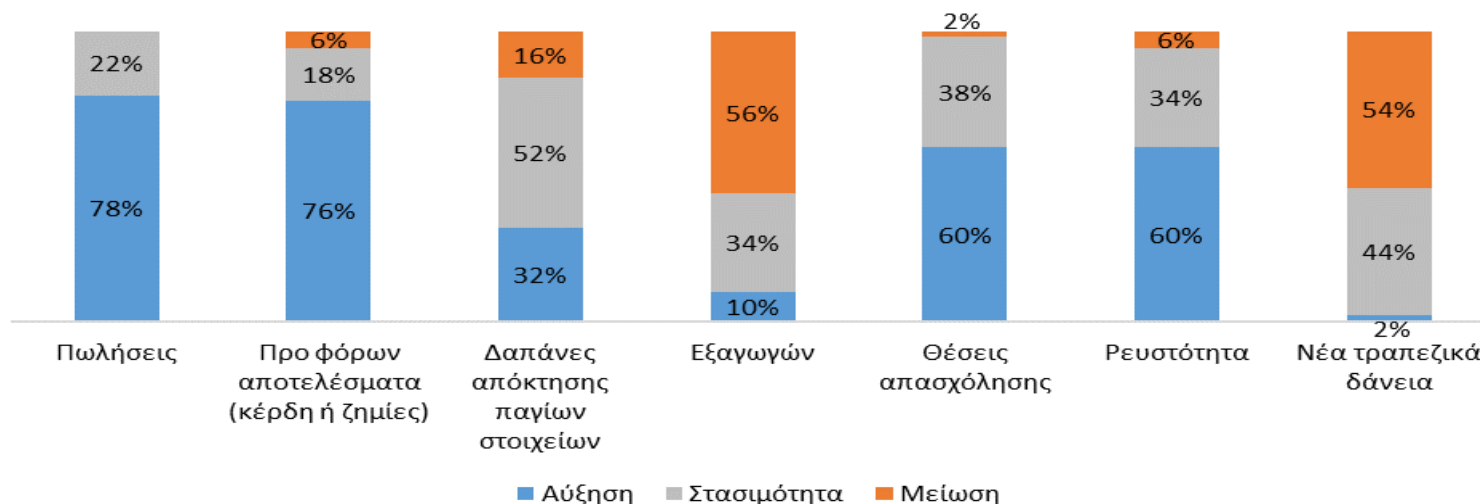
Κύρια Συμπεράσματα Έρευνας Πεδίου στον Κλάδο

- Η μεγάλη πλειοψηφία των επιχειρήσεων δεν σύναψε **νέα τραπεζικά δάνεια** το 2022, με το ποσοστό τους να ανέρχεται σε 92% επί του συνόλου των ερωτηθέντων.
- Οι μικρές κυρίως επιχειρήσεις θεωρούν ότι δεν είναι εφικτή η πρόσβαση στον τραπεζικό δανεισμό κυρίως λόγω της αδυναμίας παροχής των απαραίτητων εξασφαλίσεων που ζητούν οι τράπεζες.

Κύρια Συμπεράσματα Έρευνας Πεδίου στον Κλάδο

- Οι επιχειρήσεις του κλάδου είναι αρκετά **αισιόδοξες** για την πορεία των βασικών τους μεγεθών το 2023 σε σχέση με το 2022, με εξαίρεση τις επενδύσεις σε πάγια.
- Στο σύνολο των επιχειρήσεων του δείγματος, το 78% προβλέπει ότι θα ενισχυθούν οι πωλήσεις του τρέχον έτος και το 76% εκτιμά ότι θα αυξηθούν τα κέρδη (προ φόρων).

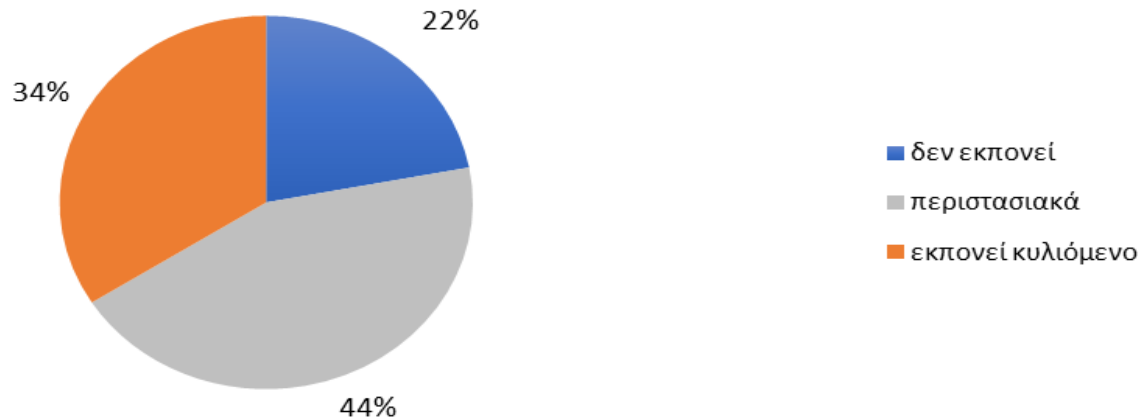
Κύρια Συμπεράσματα Έρευνας Πεδίου στον Κλάδο

- Αναφορικά με τη **διεύρυνση αναγκών**, στην πλειονότητα των επιχειρήσεων οι χρηματοδοτικές ανάγκες αφορούν την κάλυψη αναγκών κεφαλαίου κίνησης σε ποσοστό 52% του συνόλου.
- Ακολουθεί με 12% η πραγματοποίηση επενδύσεων παγίου κεφαλαίου.

Κύρια Συμπεράσματα Έρευνας Πεδίου στον Κλάδο

- Σημαντικό θεωρείται το γεγονός ότι η μεγάλη πλειοψηφία σε ποσοστό 78% των επιχειρήσεων που συμμετείχαν στην έρευνα εκπονούν **επιχειρησιακό σχέδιο** για τον έλεγχο της πορείας τους.

Κύρια Συμπεράσματα Έρευνας Πεδίου στον Κλάδο

- Τέλος, το 94% του συνόλου των επιχειρήσεων διαθέτει ιστοσελίδα.
- Ποσοστό 24% συμμετέχει σε πλατφόρμες ηλεκτρονικού εμπορίου.
- Το 12% των εταιρειών διαθέτει ηλεκτρονικό κατάστημα.

